

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 877
Бања Лука, 27.3.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као председника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиле Б. С. кћери Д. из М., Ул..., против туженог А.Д. Б.-М. из М., кога заступа директор и законски заступник мр. Р. Д., а њега заступа пуномоћник Н. Д., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужиле, против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број 014-0-Гж-07-000 227 од 30.5.2007. године, у сједници вијећа одржаној 27.3.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбацује у односу на захтјев тужиле да јој се исплати накнада у висини разлике плате коју је требало да прими и коју је стварно примила за вријеме чекања на посао од 21. фебруара 2000. године до 6. децембра 2001. године (тј. у односу на став 2. изреке пресуде Основног суда у Власеници број 092-0-П-06-000 588 од 15.3.2007. године).

У осталом дијелу ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Власеници број 092-0-П-06-000 588 од 15.3.2007. године утврђено је да је рјешење туженог А.Д. Б.-М. из М. (у даљем тексту: тужени) број I-A-1-1302/01 од 14.12.2001. године којим је дат отказ уговора о раду тужиле Б. С. кћери Д. (у даљем тексту: тужиле) незаконито, па је тужени обавезан да је распореди на послове и радне задатке који одговарају њеној стручној спреми, да јој исплати на име неисплаћених плата за период од 18.2.2002. године до 18.12.2006. године износ од 22.116,57 КМ, са законском затезном каматом обрачунатом до 18.12.2006. године у износу од 8.319,80 КМ, на име накнаде топлог оброка износ од 4.978,31 КМ са законском затезном каматом обрачунатом до 18.12.2006. године у износу од 2.281,97 КМ и на име регреса износ од 3.724,00 КМ са законском затезном каматом обрачунатом до 18.12.2006. године у износу од 2.264,25 КМ, те да јој накнади парничне трошкове у износу од 1.300,00 КМ, све у року од 15 дана од дана доношења пресуде, под пријетњом извршења (став 1. изреке); тужбени захтјев је одбијен као неоснован „у дијелу који се односи на исплату разлике плате коју је тужитељица примила и коју је требало примити за вријеме чекања на посао од 21.02.2000. до 06.12.2001.“ (став 2.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број 014-0-Гж-07-000 227 од 30.5.2007. године жалба туженог је уважена и првостепена пресуда преиначена у побиијаном дијелу којим је утврђено да је рјешење о отказу уговора о раду тужиљи број I-A-1-1302/01 од 14.12.2001. године незаконито, а тужени обавезан да је врати на послове и радне задатке који одговарају њеној стручној спреми, да јој на име неисплаћених плата за период од 18.2.2002. године до 18.12.2006. године плати износ од 22.116,57 КМ са обрачунатом законском затезном каматом у износу од 8.319,80 КМ, на име накнаде топлог оброка износ од 4.978,31 КМ са обрачунатом законском затезном каматом у износу од 2.264,25 КМ и да јој накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.300,00 КМ тако што је тужиља одбијена с тужбеним захтјевом као неоснованим (став 1. изреке); „у осталом дијелу првостепена пресуда остаје неизмијењена и (став 2. изреке).

Тужиља је изјавила ревизију против другостепене пресуде због „повреде Закона о парничном поступку, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене материјалног права“, с приједлогом да се пресуда преиначи тако што би њеном тужбеном захтјеву било удовољено у цјелини, укључујући и „надокнаду на име изгубљених плата у периоду чекања од 21.02.2000-е године до 18.12.2001-е године уз законску затезну камату“.

Тужени је у одговору на ревизију предложио да се ревизија тужиље одбаци као недозвољена или одбије као неоснована.

Тужбом се тражи заштита права из радног односа на начин ближе описан у изреци првостепене пресуде.

Тужиља, са средњом стручном спремом економског смјера, обављала је, како је сама изјавила на рочишту од 9. маја 2002. године, код туженог, послове референта извјештајно техничке документације. Њој је, према утврђеном чињеничном стању, побиијаним рјешењем туженог број I-A-1-1302/2001 од 14. децембра 2001. године отказан уговор о раду број I-A-1-200-218 од 5.10.2001. године са даном 18.12.2001. године, с тим да има право на отказни рок од два мјесеца, тако да јој радни однос престаје 18. фебруара 2002. године, с правом на отпремнину у износу од 1.557,00 КМ “због смањеног обима производње, као и организационих, технолошких и економских разлога и немогућности радног ангажовања... у дужем временском периоду... као и немогућности радног ангажовања на другим одговарајућим пословима, на основу члана 113. став 1. тачка 2. Закона о раду, односно члана 71 Правилника о раду” туженог. Одлуком о систематизацији радних мјеста туженог од 23. новембра 2001. године, није предвиђено радно мјесто референта за извјештајно техничку документацију. Првостепени суд је у току поступка извршио, поред осталог, увид у документ “Садашње стање са основним концепцијама текуће и развојне политике А.Д. Б.-М. од 31.12.2001. год.” (у даљем тексту: “Садашње стање...”), којег је потписао директор туженог и у Закључке Синдикалне организације туженог-Синдикалног одбора предузећа број 144-1/01 од 24.11.2001. године (у даљем тексту: Закључци синдикалног одбора туженог).

Првостепени суд је закључио да тужени није испоштовао одредбе чланова 124. и 125. Закона о раду, који је у то вријеме био на снази („Службени гласник РС“ број 38/00, 41/00 и 26/01, у даљем тексту: ЗР), па је ради тога удовољио тужбеном захтјеву који се односи на поништење рјешења о отказу уговора о раду, и реинтеграцији тужиље у радни однос код туженог. Висину штете који је тужиља претрпјела у виду неисплаћених плата, као и накнада за топли оброк и регрес, суд је утврдио уз помоћ вјештака економско-финансијске струке Д. Ц. Досуђујући дио пресуде заснован је на одредби члана 117. ЗР. Првостепени суд је нашао да тужбени захтјев није основан у односу на исплату разлике између плата које је тужиља требало да прими и које је примила за вријеме чекања на посао од 22. јануара 2000. године, до 6. децембра 2001. године, јер није доказала да је побијала рјешење, којим је упућена на чекање. Из тих разлога, овај дио тужбеног захтјева је одбијен.

Другостепени суд је указао на то да није било спорно да тужиља примила отпремнину у износу од 1.577,00 КМ, да из одлуке туженог о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста од 13. новембра 2001. године произилази да није предвиђено радно мјесто “референта за извјештајно техничку документацију”, на којем је радила тужиља, те да је погрешан закључак првостепеног суда да је тужени требало да поступи по одредбама чланова 124. и 125. ЗР. Обавеза туженог била је једино у томе да тужиљу распореди на друго радно мјесто које одговара њеној стручној спреми. Како таквог слободног радног мјеста није било код туженог, другостепени суд је удовољио жалби туженог и судио као у ставу 1. изреке своје пресуде. Првостепена пресуда је остала неизмјењена у непобијаном дијелу (тј. у односу на одбијајући дио у погледу разлике плата за вријеме чекања).

Ревизија није дозвољена у односу на одбијајући дио тужбеног захтјева у погледу исплате разлике плата за вријеме чекања од 21. фебруара 2000. године до 6. децембра 2001. године.

Ревизија се може изјавити против правноснажне пресуде донесене у другом степену, како је то прописано чланом 237. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, у даљем тексту: ЗПП). Тужиља није жалбом побијала првостепену пресуду у одбијајућем дијелу, у ставу 2. изреке. Првостепена пресуда је из ових разлога у том дијелу остала неизмјењена, како је и константовано у ставу 2. изреке пресуде другостепеног суда. Тужиља тек у ревизији побија првостепену пресуду у одбијајућем дијелу. Против првостепене пресуде се, међутим, не може изјавити ревизија (како то произилази из члана 237. ЗПП), него само жалба под условима из члана 203. ЗПП, што је тужиља пропустила да учини. Ревизија тужиље у односу на њена потраживања за вријеме чекања од 21. фебруара 2000. године до 6. децембра 2001. године је из тих разлога одбачена као недозвољена (члан 247. ЗПП).

У осталом дијелу ревизија није основана.

Према члану 124. ЗР, послодавац који запошљава више од 15 радника, а који у периоду од три наредна мјесеца има намјеру да, због смањења обима

посла и других економских, технолошких и организационих разлога, откаже уговор о раду најмање 10% од укупног броја запослених, али не мање од 5 радника, дужан је да се о томе консултује са савјетом радника, или ако код послодавца није успостављен савјет радника, са синдикатима који претстављају најмање 10% запослених радника. Чланом 125. ЗР прописане су даље обавезе послодавца, ако су испуњени услови из члана 124. ЗР, у погледу спровођења консултација.

Из стања у списима не произилази да је доказано, у смислу члана 123. ЗПП, да је тужени у периоду од 3 наредна мјесеца имао намјеру да откаже уговор о раду, односно да је отказао уговор о раду својим радницима у проценту од 10% од укупног броја запослених. Податак из „Садашњег стања...“ туженог (страна 16.) да садашње бројно стање радника износи 1139, да је потребан број 850, а „технолошки вишак“ 289, још не значи да је свим тим радницима требало да се откаже, односно да је отказан уговор о раду за „три наредна мјесеца“. На истој страни документа „Садашње стање...“ туженог наводи се да програм рјешавања технолошког вишка мора бити „цјеловит и дугорочан“ уз навођење мјера које треба предузети (пензионисање, отпремнине, чекање, природни одлив, дисциплинске мјере и друго, давање отказа). Поред осталог на истој страни документа указано је и на то да „овај број“ (мисли се на „технолошки вишак“ од 289 радника) „треба умањити за цца 100 запослених који се налазе на обради за пензију или су у питању тежи здравствени случајеви“. Не произилази, према томе, да је за 114 радника (10% од 1139 радника) планирано или реализовано отказивање уговора о раду у наредна три мјесеца, а самим тим-ни да је тужени био дужан да у односу на тужиљу поступи по одредбама чланова 124. и 125. ЗР. Списима је приложен „Списак радника којима је престао радни однос као технолошком вишку после 06.09.2001. године“ туженог (на списку се налазе 29 радника, што је знатно мање од 10% од укупног броја запослених, а уговор о раду им је отказан између 3. децембра 2001. године и 22. априла 2002. године; тужиља је унесена у тај списак под редним бројем б).

Тиме што је примила исплату износа отпремнине, тужиља се је сагласила да јој престане радни однос код туженог. Њој је морала бити позната суштина отпремнине и значај њене исплате. Отпремина се наиме, исплаћује раднику који је закључио уговор о раду на неодређено вријеме и коме престаје радни однос након најмање двије године рада код послодавца, под даљим условима из члана 127. ЗР. На значај отпремнине указано је довољно јасно и у оспореном акту од 14.12.2001. године. Другостепени суд је константовао да исплата отпремнине тужиљи није ни била спорна током поступка, што се у суштини не оспорава ни у њеној ревизији. Она додуше тврди да отпремнину није лично примила, него њен муж, без њеног овлашћења. У ревизији се међутим не износи чињеница да је примљени износ отпремнине враћен туженом, што би једино могло да буде релевантно за пресуђење у овом спору, са становишта смисла и значаја отпремнине у односу на отказ уговора о раду и престанак радног односа.

Ставом II тачком 1 Закључака синдикалног одбора туженог као први критеријум „приликом отказа уговора о раду услед смањеног обима посла и економских тешкоћа предузећа“ предвиђено је „радно неангажовање у трајању

од 3 мјесеца и дуже“ с тим да и нема изгледа да (радник) у догледно вријеме буде ангажован“. Тужила је близу двије године прије отказа уговора о раду била радно неангажована.

Радно мјесто на којем је тужила раније радила, није систематизовано Одлуком о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста туженог из новембра 2001. године („референт извјештајно техничке документације“). Свједок С. С., руководилац службе туженог у којој је у то вријеме радила и тужила, објаснио је на рочишту од 9. јула 2002. године које су посљедице наступиле по рад и у односу на радно мјесто тужиле услед знатног смањења броја радника у служби обезбјеђења туженог.

Из изложеног произилази да је другостепени суд правилном примјеном одредбе члана 113. став 1. тачка 2. и став 2. ЗР одбио тужилу с тужбеним захтјевом, преиначењем првостепене пресуде.

С обзиром да тужени није одговоран у смислу члана 154. Закона о облигационим односима Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04) за штету коју је тужила претрпјела у виду новчаних накнада за разлику плата топлог оброка и регреса за коришћење годишњег одмора, које је тужбом тражила, правилно је одбијен и тај дио тужбеног захтјева (нису били испуњени услови из члана 117. ЗР да јој се досуди накнада захтијеване штете).

У вези осталих ревизионих навода потребно је указати на слиједеће.

1. Тужила, према стању у списима, није успјела у спору у којем је побијана правилност одлуке туженог о упућивању на чекање, односно о самом упућивању на чекање, ако таква одлука није била донесена. Самим тим, сматра се да је њено упућивање на чекање било законито и правилно. Због тога, околност да није донесено рјешење којим се тужила упућује на чекање (као она тврди у ревизији), не чини правно јединство са оспореним актом туженог и није „довољан материјални доказ“ за поништење рјешења о отказу уговора о раду.

2. Позивање на одредбе чланова 44. до 48. Колективног уговора металске индустрије и рудара Републике Српске („Службени гласник РС“ број 28/97) без утицаја је на овај спор. Побијана пресуда заснована је на одредбама ЗР, који је касније донесен (у току 2000. године). У случају несагласности неке одредбе поменутог Колективног уговора са ЗР, примјењује се ЗР.

3. Тужила није доказала, с обзиром на стање у списима да је тужени у року од једне године од дана кад јој је престао радни однос, имао намјеру да запосли или да је запослио радника (односно одређен број радника) са истим стручним квалификацијама као и она, тако да није било основа за примјену члана 126. ЗР.

4. Оспореним актом тужила је довољно поучена о својим правима у случају отказа уговора о раду.

5. „Списак ПИО“ на који се позива тужила, није уложен у списе. Кад би и био накнадно достављен, не би могао да буде разматран у поступку по ревизији. Ревизија се, наиме, не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања (члан 240. став 2. ЗПП).

6. Ако су тачни ревизиони наводи да тужили нису исплаћене све накнаде из радног односа или доприноси који јој припадају, то би евентуално могло да буде основ за покретање новог парничног поступка, ако су за то испуњени законски услови.

7. Из података у списима, а нарочито из документа „Садашње стање...“ произилази да се је тужени налазио у економским тешкоћама у вријеме кад је тужили отказан уговор о раду.

8. „Информација о стању у привреди у 2002. год.“ СО-е М. од 6.5.2003. године није релевантна исправа на основу које би се могао извести другачији закључак од одног из тачке 7. овог образложења.

Другостепена пресуда нема, према томе, недостатака на које се указује у ревизији, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Из тих разлога ревизија тужиле је (осим у односу на њена потраживања за вријеме чекања од 21. фебруара 2000. године до 6. децембра 2001. године) одбијена као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић